

FITXA IDENTIFICATIVA

Dades de l'Assignatura

Codi	34404
Nom	Estructura i canvi social
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1310 - Grau de Sociologia	Facultat de Ciències Socials	2	Primer quadrimestre
1924 - Programa Doble Titulació CCPPAA-Sociologia	Facultat de Dret	3	Primer quadrimestre
1925 - Programa Doble Titulació Sociologia-CCPPAA	Facultat de Ciències Socials	3	Primer quadrimestre
1931 - Programa Doble Titulació Sociologia-CC Polítiques Admó.Públ.	Facultat de Ciències Socials	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1310 - Grau de Sociologia	3 - Estructura social i canvi social	Obligatòria
1924 - Programa Doble Titulació CCPPAA-Sociologia	4 - Assignatures obligatòries de tercer curs	Obligatòria
1925 - Programa Doble Titulació Sociologia-CCPPAA	4 - Assignatures obligatòries de tercer curs	Obligatòria
1931 - Programa Doble Titulació Sociologia-CC Polítiques Admó.Públ.	3 - Assignatures obligatòries de tercer curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
TORRES PEREZ, FRANCISCO JOSE	330 - Sociologia i Antropologia Social

RESUM

Aquesta assignatura desenvolupa i discuteix els diferents conceptes teòrics de “estructura social”, els principals camps analítics que conformen l'anàlisi estructural, així com les diferents estratègies d'observació empírica.

S'aborden els diferents sistemes d'estratificació al llarg de la història i se centra l'assignatura en les societats contemporànies, aprofundint-se en la comprensió dels mecanismes d'estratificació social, en l'anàlisi de les classes socials i d'altres factors d'estratificació social. Sobre aquest tema, s'estudien diferents aproximacions teòriques, així com diferents estratègies de mesurament empíric, destacant algunes tècniques d'anàlisi de dades estadístiques.

Igualment, s'aborden aspectes relatius als factors de sexe/gènere, raça/ètnia i edat/generació, donada la interdependència que presenten amb les posicions de classe i la seua importància a l'hora de caracteritzar els processos d'estratificació social de les societats actuals.

A més, s'estudien els processos d'estratificació i desigualtat mundial, en el marc de la globalització, així com el rol dels estats, les cadenes de valor i els mercats globals financers. S'analitza els impactes d'aquests processos i actors sobre la segmentació social, la configuració de classes globals, i la naturalesa de les crisis globals.

Aquests continguts fan que l'assignatura proporcione a els/as estudiants una formació adequada i actualitzada sobre l'estratificació social actual. Així mateix, promou la capacitat de els/as estudiants per a obtenir i elaborar dades sobre els diferents aspectes d'estratificació en diferents països, especialment a la UE, i vincular-los i analitzar-los amb els conceptes, aproximacions i enfocaments teòrics, propis de l'assignatura, vinculant teoria i pràctica.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

És convenient conèixer els conceptes bàsics de l'assignatura Sociologia i els de les assignatures de 1r. curs que formen part del mòdul Ciències Socials. També convé comprendre el significat de les principals mesures estadístiques estudiades a l'assignatura Socioestadística i saber cercar dades secundàries en xarxa, al menys en el nivell facilitat per l'assignatura Incorporació al Grau i introducció als mètodes i tècniques d'investigació social.

COMPETÈNCIES

1310 - Grau de Sociologia

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreplegar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Elaborar informes i diagnòstics sobre problemàtiques socials.
- Treballar en equip amb una perspectiva multidisciplinar.
- Comunicar amb claredat de forma oral i escrita teories, problemàtiques i propostes de caràcter sociològic emprant les noves tecnologies de la informació i comunicació.
- Aplicar els principis del codi deontològic professional de la Sociologia i desenrotllar el compromís enfront dels problemes socials.
- Respectar i promocionar els drets fonamentals, la igualtat entre hòmens i dones, la igualtat d'oportunitats i la no discriminació, els valors democràtics i la sostenibilitat.
- Gestionar fonts documentals i estadístiques referides a la realitat social
- Aprendre de forma autònoma i desenrotllar la iniciativa en l'àmbit sociològic.
- Analitzar la societat contemporània, la seua estructura i la seua dinàmica a partir dels conceptes i teories sociològiques.
- Comprendre i analitzar l'evolució de la teoria sociològica i dels seus principals corrents i escoles.
- Desenvolupar i integrar la perspectiva de gènere en l'estudi de la realitat social.
- Analitzar les dades empíriques sobre l'estructura, el canvi i els problemes socials.
- Descriure i explicar les desigualtats socials a partir de les teories i els indicadors socials i detectar els processos emergents.
- Conèixer i utilitzar les fonts de dades secundàries útils per a la Sociologia.
- Relacionar i integrar informació sobre els fenòmens socials provinent de fonts primàries i/o secundàries.

- Analitzar els fenòmens socials adoptant una perspectiva multidisciplinària (sociològica, psicosocial, econòmica, política, històrica i antropològica) .
- Comprendre l'organització politicoeconòmica i l'evolució històrica de les societats contemporànies en l'àmbit global i local, i la seua relació amb les dinàmiques i els processos socials.
- Conèixer les institucions de la societat del benestar que contribueixen a salvaguardar els drets socials.
- Comprendre la diversitat cultural de les societats.
- Conèixer les ferramentes per a intervindre en situacions de crisi i conflictes socials.
- Identificar i mesurar factors de vulnerabilitat social.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En finalitzar amb èxit aquesta assignatura el/la estudiant serà capaç de:

- Conèixer les possibilitats analítiques del concepte "estructura social".
- Explicar les interdependències entre els components més importants de l'estructura social.
- Definir les característiques dels diferents sistemes d'estratificació social.
- Conèixer i identificar diferències substantives entre les principals teories i enfocaments sobre les classes socials, així com la seua interrelació amb altres factors d'estratificació social.
- Conèixer alguns dels esquemes i classificacions que permeten mesurar empíricament les classes socials.
- Desenvolupar capacitats per a obtenció i anàlisi autònoma de dades empíriques sobre estructura social en diferents països, especialment de l'entorn europeu.
- Interpretar el significat d'indicadors estadístics bàsics que mesuren la desigualtat social.
- Descriure els processos emergents que caracteritzen l'estratificació mundial.
- Exercitar la comunicació en interaccions socials; desenvolupar arguments basats en l'explicació raonada dels continguts apresos; progressar en la lectura comprensiva de textos sociològics i millorar la capacitat de síntesi en les presentacions orals o escrites.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. EL CONCEPTE D'ESTRUCTURA SOCIAL I ELS SEUS COMPONENTS. ELS SISTEMES D'ESTRATIFICACIÓ SOCIAL

Els conceptes d'estructura social i sistema social. La interdependència dels seus elements constitutius. Les perspectives estructuralistes en les ciències socials. Sistemes d'estratificació social en la història. L'estructura social en les societats capitalistes. Introducció al debat sobre la dualitat entre estructura i agència humana.

2. L'ANÀLISI DE LES CLASSES SOCIALS. MARCS TEÒRICS I ESTRATÈGIES DE MESURAMENT EMPÍRIC

L'estructura social de les societats capitalistes contemporànies. L'expansió del mercat, el paper de l'estat i dels diferents agents socials. Perspectives sociològiques de l'estructura social: enfocaments funcionalistes; enfocaments neomarxistas i neoweberianos. Les societats avançades: l'Estat de Benestar, les classes mitjanes, les tendències a la polarització social i la desigualtat. Estratègies de mesurament empíric de classes i de mobilitat social.

3. ALTRES PROCESSOS D'ESTRATIFICACIÓ SOCIAL

Globalització, processos migratoris i el seu impacte en l'estructura de classes. Els països europeus com a societats complexes: plurinacionals (en alguns casos) i pluriètniques; els seus efectes. El gènere, els canvis en la construcció de gènere i la seua incidència en l'estructura social. Diferències generacionals i les seues relacions amb l'estructura social i laboral. Teories de la interseccionalitat.

4. DESIGUALTAT MUNDIAL. ESTATS I GLOBALITZACIÓ

Els processos d'estratificació i desigualtat mundial, en el marc de la globalització. El paper dels estats, les cadenes de valor i els mercats globals financers. Teories de la convergència global, teoria del sistema-món i teoria de la desconexió. Segmentació social, classes globals i crisis estructurals.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	60,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	10,00	0
Elaboració de treballs en grup	15,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	15,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Les estratègies didàctiques que s'empraran en aquesta assignatura són les següents:

- a) Sessions d'explicació, per part del professorat, dels conceptes, dimensions, interdependències analítiques i dades empíriques que els/as estudiants han d'aprendre a utilitzar.
- b) Lectura de diferents textos i materials per a la seua comprensió i discussió en classe. Inclourà textos de la bibliografia bàsica, així com textos i documents breus que desenvolupen algun aspecte del temari.
- c) Realització de treballs individuals i/o grupals, escrits i/o per a la seua exposició oral, sobre temàtiques de l'assignatura, amb materials de lectura i uns altres, i comentari i seguiment en classe
- d) Realització de dinàmiques presencials en la classe sobre una temàtica, cerca i elaboració de dades estadístiques, ús i elaboració de taules creuades, gràfics i interrelacions entre variables.
- e) Eventualment, es podran dedicar sessions, o part d'elles, a visionar i discutir documentals fílmics, conferències, etc., vinculats amb la temàtica de l'assignatura
- f) Explicació, seguiment i assessorament, per part del professorat, dels treballs individuals i/o grupals així com dels exercicis pràctics d'anàlisi de dades i la seua interpretació. Així mateix, es realitzaren sessions de tutories personalitzades o grupals amb la finalitat d'orientar a els/as estudiants per a realitzar amb èxit les diferents activitats de l'avaluació contínua.

AVALUACIÓ

El resultat de l'avaluació procedirà tant de l'examen final com dels exercicis i activitats pràctiques que s'han de realitzar, i que seran proposats per cada professor/a al començament del curs acadèmic.

Existeixen dues modalitats d'avaluació.

- 1) Modalitat continuada
- 2) Modalitat única

La modalitat d'avaluació continuada requereix l'assistència regular a classe, la participació en les sessions i dinàmiques, la realització i lliurament dins del termini i en la forma escaient dels treballs pràctics proposats per l'o la docent. L'avaluació contínua té els següents components:

- a) El 20% de la nota correspondrà a les dinàmiques i debats presencials, i els exercicis pràctics de cerca, elaboració de dades i anàlisi estadística de dades, que es realitzaran presencialment a l'aula o a través de l'aula virtual.
- b) El 25% de la nota correspondrà a un o diversos treballs, individuals o en grup, en què s'aprofundiren els continguts de l'assignatura, i que serà especificat al començament del curs per cada professor o professora.
- c) La valoració de l'assistència regular i la participació activa dels i les estudiants en les sessions presencials a l'aula, tutories i, eventualment, activitats complementàries (tallers, seminaris, conferències...) podran suposar fins a un 5% de la qualificació final.

d) L'examen suposarà el 50% de la qualificació final. Amb aquesta prova es pretén valorar el nivell de sistematització dels coneixements, tenint en compte la capacitat d'anàlisi i interpretació al voltant de les diferents dimensions i continguts treballats en l'assignatura. L'aprovació de l'examen és obligatòria per a superar l'assignatura.

Els i les estudiants que no obtinguen l'aprobat de l'assignatura en la primera convocatòria, mantenen la nota obtinguda en pràctiques.

L'avaluació única només consta d'un examen dels temes de l'assignatura, que suposa el 100% de la qualificació final. Aquesta modalitat no requereix l'assistència a classe, ni la realització de pràctiques; per tant, l'alumnat que opte per aquesta modalitat haurà d'acreditar que coneix el conjunt de coneixements, enfocaments i habilitats, desenvolupats pel grup.

Amb aquesta prova es pretén valorar el nivell de sistematització dels coneixements, tenint en compte la capacitat d'anàlisi i interpretació al voltant de les diferents dimensions i continguts treballats en l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Aguilar, Salvador (2001), *Ordre i desordre. Manual de estructura i canvi de les societats*, Barcelona, Hacer.
- Bretones, Mª Trinidad (2001), *Sociedades avanzadas. Manual de estructura social*. Barcelona, Hacer.
- Kerbo, Harold (2004) *Estratificación social i desigualdad. El conflicto de clase en perspectiva histórica, comparada i global*, Madrid, McGraw Hill.
- Wright, Erik O (2015), *Modelos de análisis de clases*, Valencia, Tirant.

Complementàries

- Arrigui, Giovanni (2007). *Adam Smith en Pekín*. Madrid: Akal
- Casal, Joaquim (2006). *Modas emergentes de transición a la vida adulta en el umbral del siglo XXI: aproximación sucesiva, precariedad y desestructuración*, en *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 75: 295-316.
- Castel, Robert (2001) *Las metamorfosis de la cuestión social. Una crónica del salariado*. Buenos Aires: Paidós.
- Castel, Robert (2012) *El ascenso de las incertidumbres*. Buenos Aires: Fondo de Cultura Económica.
- Castells, Manuel (1999). *La era de la información. Tres tomos*. Madrid: Alianza Editorial.
- Castles, Stephen (2010). *Comprendiendo la migración global: una perspectiva desde la transformación social*, en *Relaciones Internacionales*, 14: 141-169.
- Castles, Stephen y Miller, Mark (2004). *La Era de la migración. Movimientos internacionales de población en el mundo moderno*. México DF. Miguel Ángel Porrúa editores.
- Crompton, Rosemary (2013). *Clase y estratificación*. Madrid: Tecnos.
- Fraser, Nancy (2016). *El capital y los cuidados*, en *New Left Review* 100: 111

- Jessop, Bob (2017). Estado. Pasado, presente y futuro. Madrid: Libros de la Catarata.
- Lucas, Antonio (2006) (coord.), Estructura social. La realidad de las sociedades avanzadas, Madrid, Pearson.
- Martínez García, J. S. (2013), Estructura social y desigualdad en España. Madrid: Catarata.
- Mingione, E. (1993), Las sociedades fragmentadas. Una sociología de la vida económica más allá del paradigma del mercado. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social.
- Pérez Ibáñez, Javier (2019). Cadenas globales de valor, en Semestre Económico 22: 63-81.
- Portes, Alejandro (2009). Migración y cambio social: algunas reflexiones conceptuales. Revista Española de Sociología 12, 9-37.
- Requena, Miguel, Salazar, Leire y Radl, Jonas (2013), Estratificación social, Madrid, McGraw Hill.
- Sassen, Saskia (2007). Una sociología de la globalización. Buenos Aires: Katz Editores.
- Sassen, Saskia (2015). Expulsiones. Brutalidad y complejidad en la economía global. Buenos Aires: Katz Editores.
- Sewell, William (2006). Una teoría de la estructura: dualidad, agencia y transformación, en Arxius 14: 145-176.
- Streeck, Wolfgang (2016). Comprando tiempo. Buenos Aires: Katz Editores.
- Wallerstein, Emmanuel y Etienne Balibar (1991). Raza, nación y clase. Madrid: Iepala.